

Täysistunto

Maanantai 11.12.2023 klo 12.00—23.17

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2023 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2023 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 29. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Elo poissa, edustaja Perholehto poissa. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

Keskustelu

23.11 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on kirjallisuusvastainen sekä kirjailijavastainen. Tämä lakimuutos on malliesimerkki liian nopeasta ja huolimattomasta lainvalmistelusta: tehtiin vain kuuleminen eikä viitsitty järjestää edes kunnollista kuulemiskierrosta eri tahoille. Tämä lakimuutos voi tuntua pieneltä asialta ehkä hallitukselle, mutta kirjailijoille tämä on todella suuri ja epäoikeudenmukainen muutos. Tässä lakimuutoksessa on jätetty huomioimatta kirjailijoiden asema ja kirjailijoiden nykyinen tilanne ja heikot korvaukset. Nyt hallitus heikentää vielä edelleen kirjailijoiden asemaa. Mikäli laki olisi valmisteltu huolella eikä tämmöisellä hirveällä kiireellä, oltaisiin voitu varmistaa, että olisi päästy tasapainoisempaan lopputulokseen.

Lainauskorvauksia on maksettu tekijöille kompensaaationa tulonmenetyksestä, ja äänikirjojen lukijoille, elikkä näille esittäville taiteilijoille, on maksettu sitten kertakorvaus siitä tehdystä työstä. Nyt kun myös nämä äänikirjan lukijat otetaan tämän tekijänoikeuden piiriin, se heikentää entisestään kirjailijoiden asemaa. Kirjailijat muutenkin ovat Suomessa usein hyvin pienituloisia, käyttävät merkittävän ajan sen kirjallisen tuotteen tekoon ja lukija kuitenkin pienemmän ajan. Tämä ei tarkoita sitä, että pitäisin äänikirjan lukijan työtä vähempiarvoisena, mutta suhteessa käytettyyn aikamäärään, siihen luovaan tuotteeseen, kysymys on kahdesta täysin eri asiasta. Tätä nyt ei oteta tässä huomioon, sillä tämä on valmisteltu niin valtavalla kiireellä, mikä on myös laajalti myönnettyä. Tämän takia toivon, että hallitus ehkä vielä pohtisi tätä jossain vaiheessa uudestaan tai tekisi lopulta sellaisen lopputuloksen, jossa aidosti huomioitaisiin kirjailijoiden tekemä laaja työ ja samaan aikaan ymmärrettäisiin se, että nämä ovat kaksi erilaista roolia.

Samalla tämä myös alleviivaa sitä, miten kirjallisuusvihamielinen tämä hallitus on. Kun ympäri muuta Eurooppaa alennetaan kirjojen arvonnalisäveroa, tehdään kirjojen saavutettavuudesta helpompaa, niin meillä sitten hallitus päättää vielä nostaa kirjojen arvonnalisäveroa. On tämä kyllä surullista. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

23.13 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Tähän tekijänoikeuslakiin kirjatavan korvausoikeuden on oltava oikeudenmukainen ja pitävästi perusteltavissa. Tälle uudelle edunsaajaryhmälle eli äänikirjan lukijoille esitetty korvausoikeus poikkeaa kirjastokäytön korvaamisen aiemmasta käytännöstä. Kirjallisuuden tekijät ja äänikirjan lukijat eivät ole keskenään samassa asemassa äänikirjan lukijoiden eritasoisen työpanoksen ja tästä johtuvan erilaisen tekijänoikeudellisen aseman sekä erilaisen ansaintamallin vuoksi. Uuden edunsaajaryhmän eli äänikirjan lukijoiden korvausoikeudelle ei ole esitetty pitäviä perusteluita, ja ministeriössä viime vaalikaudella tehdyssä e-aineistojen kirjastokäytön korvaamista koskevassa selvityksessä äänikirjojen lukijoita ei esitetty korvauksen piiriin. On kiistämättä selvää, että äänikirjan lukijalla on oma roolinsa äänikirjan valmistumisessa, mutta äänikirjan lukijan työpanos ei ole samaistettavissa kirjan kirjoittajan tai kääntäjän työpanokseen, sillä lukija ei osallistu sisällön tuottamiseen.

Olemme aiemmin kannattaneet tästä lakiehdotuksesta tehtyä vastalauseita, ja sinänsä nämä lausumaehdotukset, mitkä valiokunnassa tehtiin, ovat ihan kannatettavia. Mutta toivomme tosiaan, että hallitus ja hallituspuolueet vielä harkitsisivat tämän lain eteenpäin viemistä, koska täällä eduskuntakäsittelyn ajanakin on havaittu tässä suuria puutteita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

23.15 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Lyhyesti totean vain sen, että on aika erikoista, että kun meillä on pitkäaikaisia käytäntöjä ja sitten nähdään ongelma, jota lähdetään korjaamaan, niin viime hetkellä — aivan kuin hetken mielijohteesta — kun rahaa onkin jäämässä vähän jotenkin laskelmista yli, niin tehdäänkin kokonaan tällainen uudenlainen järjestely. Se tuntuu kyllä aika huonolta valmistelulta. Toivon, että jatkossa, kun tällaisia isompia muutoksia tehdään, niistä käydään huolellinen valmistelu. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 46/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.